ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH

ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU WYDANE W 2013 ROKU

Warszawa 2014

Opracowała

Agnieszka Sikora

Akceptowała

Izabela Tomczyk

Wicedyrektor Departamentu

SPIS TREŚCI

str.

Wprowadzenie..... 5

1. Orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników..... 8

1.1. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy…. 14

1.2. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych…... 31

2. Jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS..... 47

Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania są orzeczenia stwierdzające uszczerbek na zdrowiu powstały na skutek wypadków przy pracy lub chorób zawodowych, wydane w 2013 r. przez lekarzy orzeczników ZUS (na mocy ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych).

Orzeczenie stwierdzające powstanie uszczerbku na zdrowiu wydawane jest przez lekarza orzecznika lub komisję lekarską ZUS na podstawie bezpośredniego badania poszkodowanego i posiadanej dokumentacji medycznej. W orzeczeniu określa się stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu* jak również jego związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową. Ocena stopnia uszczerbku na zdrowiu dokonywana jest dopiero po zakończeniu leczenia i ewentualnej rehabilitacji ubezpieczonego.

Stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ustalony jest według oceny procentowej, zgodnie z tabelą norm uszczerbku stanowiącej załącznik do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 grudnia 2002 r. Tabela ta, w zależności od rodzaju uszkodzenia czy naruszenia sprawności poszczególnych narządów człowieka, określa dolną i górną granicę stopnia uszczerbku na zdrowiu.

Jeżeli wypadek przy pracy lub chorobowa zawodowa spowodowały uszkodzenie kilku kończyn, narządów lub układów, ogólny stopień uszczerbku na zdrowiu określony jest jako suma procentów uszczerbku poszczególnych uszkodzeń, z ograniczeniem do 100%.

Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu stanowią podstawę do przyznania jednorazowego odszkodowania powypadkowego wypłacanego przez ZUS.

Wysokość jednorazowego odszkodowania ustalana jest raz w roku i ogłaszana przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w Dzienniku Urzędowym Monitor Polski. Jednorazowe odszkodowanie przysługuje w wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

* za stały uszczerbek na zdrowiu uważa się naruszenie sprawności organizmu nie rokujące poprawy, natomiast za długotrwały uszczerbek na zdrowiu takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający 6 miesięcy, mogące ulec poprawie.

Przeciętne wynagrodzenie ogłaszane jest dla celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym RP Monitor Polski przez Prezesa GUS i stosowane do ustalenia kwoty jednorazowego odszkodowania poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.

Kwota jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu) w analizowanym okresie wynosiła:

- od 1 kwietnia 2012 r. do 31 marca 2013 r. – 680 zł,
- od 1 kwietnia 2013 r. do 31 marca 2014 r. – 704 zł.

Wysokość jednorazowego odszkodowania ulega zwiększeniu o 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent uszczerbku na zdrowiu przewyższający procent, według którego była ona ustalona, w przypadku gdy ustalony wcześniej uszczerbek na zdrowiu stanowiący podstawę przyznania jednorazowego odszkodowania, ulegnie zwiększeniu co najmniej o 10 punktów procentowych w wyniku dalszego pogorszenia stanu zdrowia poszkodowanego.

Jednorazowe odszkodowanie ulega również zwiększeniu o kwotę stanowiącą 3,5–krotność przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej ubezpieczonemu została orzeczona całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji.

W opracowaniu poddano analizie orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników ZUS w 2013 r. uwzględniając wiek i płeć poszkodowanych, okoliczności powstania uszczerbku, wysokości orzeczonego uszczerbku w powiązaniu z rodzajem doznanych urazów oraz przestrzenne zróżnicowanie orzeczeń powypadkowych.

Ponadto tablica 27 przedstawia aspekt finansowy – liczbę oraz kwotę wypłat jednorazowych odszkodowań powypadkowych wypłaconych przez ZUS w 2013 roku, z uwzględnieniem okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu oraz rodzaju jednorazowego odszkodowania powypadkowego.

* * *

Zastosowany w opracowaniu:

- termin *„nieustalone zjawisko”* – oznacza brak informacji, zniekształcenie informacji lub niepoprawną identyfikację w przyjętych słownikach (np. w słowniku województw, wieku, płci, itp.),
- znak umowny – kropka (.) – oznacza brak informacji wiarygodnych.

1. Orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników

W 2013 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali ogółem 93,4 tys. orzeczeń powypadkowych, z tego 76,0% (czyli 71,0 tys.) stanowiły orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu, a 23,8% (czyli 22,3 tys.) orzeczenia stwierdzające jego brak.

Uwzględniając okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu, liczba orzeczeń wydanych z tytułu wypadków przy pracy ukształtowała się na poziomie 91,1 tys. orzeczeń (tj. o 6,0% mniej niż w 2012 roku), natomiast w przypadku chorób zawodowych orzeczeń tych wydano 2,2 tys. (czyli o 7,5% mniej niż w roku poprzednim).

Wśród osób z orzeczonym uszczerbkiem na zdrowiu przeważali mężczyźni, stanowiąc 68,7% badanej populacji.

Średnia wysokość przeciętnego procentu uszczerbku na zdrowiu określonego na podstawie wydanych orzeczeń powypadkowych kształtowała się na poziomie 5,6%. Była ona zróżnicowana zarówno w zależności od płci, jak i od okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu. W przypadku mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 6,0%, a w przypadku kobiet - 4,6%. Natomiast przeciętny procent uszczerbku powstały w wyniku wypadku przy pracy wyniósł 5,1%, zaś w przypadku choroby zawodowej – 20,2%.

Średni wiek ogółu poszkodowanych wyniósł 42,4 lat, przy czym średni wiek mężczyzn wyniósł 41,3 lat, a średni wiek kobiet – 44,6 lata. Należy jednak zaznaczyć, że w przypadku orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową średni wiek poszkodowanych był zdecydowanie wyższy i wyniósł 57,2 lat (dla mężczyzn – 58,2 lat, dla kobiet – 55,1 lat).

W 2013 r. liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) wyniosła 605 orzeczeń, co w porównaniu z 2012 r. oznacza spadek o 7,5%. Najwięcej orzeczeń zarejestrowano w województwie warmińsko-mazurskim (854 orzeczenia), pomorskim (827 orzeczeń) oraz wielkopolskim (825 orzeczeń); najmniej natomiast w województwie mazowieckim (300 orzeczeń), opolskim (342 orzeczenia) oraz małopolskim (408 orzeczeń).

TABL. 1 ORZECZENIA POWYPADKOWE WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W LATACH 2012 - 2013

Okoliczności powstania uszczerbku a - rok poprzedni = 100		Ogółem	Orzeczenia powypadkowe ustalające: uszczerbek na zdrowiu	brak uszczerbku na zdrowiu	nieustalona ocena
OGÓŁEM	2012	99 358	76 011	23 221	126
	2013	**93 399**	**70 987**	**22 265**	**147**
	a	94,0	93,4	95,9	116,7
wypadki przy pracy	2012	96 884	73 780	23 043	61
	2013	**91 088**	**68 899**	**22 125**	**64**
	a	94,0	93,4	96,0	104,9
choroba zawodowa	2012	2 412	2 231	178	3
	2013	**2 232**	**2 088**	**140**	**4**
	a	92,5	93,6	78,7	133,3
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	2012	62	-	-	62
	2013	**79**	-	-	**79**
	a	127,4	-	-	127,4

Rys. 1 Struktura orzeczeń powypadkowych ustalających uszczerbek na zdrowiu wydanych przez lekarzy orzeczników w 2013 roku według płci osób poszkodowanych oraz okoliczności powstania uszczerbku

TABL. 2 ORZECZENIA POWYPADKOWE WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW

Okoliczności powstania uszczerbku	Ogółem		Orzeczenia powypadkowe ustalające: uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu		nieustalona ocena
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba
OGÓŁEM							
OGÓŁEM	**93 399**	**100,0**	**70 987**	**100,0**	**22 265**	**100,0**	**147**
wypadki przy pracy	91 088	97,5	68 899	97,1	22 125	99,4	64
choroba zawodowa	2 232	2,4	2 088	2,9	140	0,6	4
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	79	0,1	-	-	-	-	79
MĘŻCZYŹNI							
OGÓŁEM	**62 749**	**100,0**	**48 739**	**100,0**	**13 920**	**100,0**	**90**
wypadki przy pracy	61 134	97,4	47 252	96,9	13 838	99,4	44
choroba zawodowa	1 571	2,5	1 487	3,1	82	0,6	2
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	44	0,1	-	-	-	-	44
KOBIETY							
OGÓŁEM	**30 597**	**100,0**	**22 212**	**100,0**	**8 335**	**100,0**	**50**
wypadki przy pracy	29 913	97,8	21 616	97,3	8 277	99,3	20
choroba zawodowa	656	2,1	596	2,7	58	0,7	2
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	28	0,1	-	-	-	-	28
nieustalona płeć							
OGÓŁEM	**53**	**100,0**	**36**	**100,0**	**10**	**100,0**	**7**
wypadki przy pracy	41	77,4	31	86,1	10	100,0	-
choroba zawodowa	5	9,4	5	13,9	-	-	-
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	7	13,2	-	-	-	-	7

TABL. 3 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU ORAZ ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG PŁCI I OKOLICZNOŚCI POWSTANIA USZCZERBKU

Wyszczególnienie	Ogółem		uszczerbek na zdrowiu powstały wskutek:			
			wypadków przy pracy		chorób zawodowych	
	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach
OGÓŁEM	**5,6**	**42,4**	**5,1**	**41,9**	**20,2**	**57,2**
Mężczyźni	6,0	41,3	5,5	40,8	21,8	58,2
Kobiety	4,6	44,6	4,3	44,3	15,8	55,1

Rys. 2 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu według płci osób poszkodowanych i okoliczności powstania uszczerbku

TABL. 4 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU W PRZELICZENIU NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH* WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Ogółem	Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	**70 987**	**605**
Dolnośląskie	7 572	801
Kujawsko-pomorskie	4 044	695
Lubelskie	3 986	798
Lubuskie	2 051	701
Łódzkie	3 970	524
Małopolskie	4 062	408
Mazowieckie	6 004	300
Opolskie	920	342
Podkarpackie	3 654	677
Podlaskie	2 134	768
Pomorskie	5 773	827
Śląskie	8 801	566
Świętokrzyskie	2 149	697
Warmińsko-mazurskie	3 069	854
Wielkopolskie	9 784	825
Zachodniopomorskie	3 014	634

* *poza rolnictwem indywidualnym*

Rys.3 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu w przeliczeniu na 100 tys. pracujących * według województw

* *poza rolnictwem indywidualnym*

** *liczba województw*

1.1. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy

Wypadek przy pracy według ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych jest to nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności albo poleceń przełożonych,
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Liczba orzeczeń powypadkowych wydanych w 2013 r. z tytułu wypadków przy pracy przez lekarzy orzeczników ZUS wyniosła 91,1 tys. orzeczeń, z czego 75,6%, tj. 68,9 tys. to orzeczenia stwierdzające powstanie uszczerbku na zdrowiu.

Najczęściej poszkodowanymi w wyniku wypadku przy pracy byli mężczyźni, którzy stanowili aż 68,6% badanej zbiorowości.

Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku wypadków przy pracy wyniósł 5,1% (w przypadku mężczyzn wyniósł 5,5%, a w przypadku kobiet – 4,3%). Najwyższy ustalony procent uszczerbku zarejestrowano w województwach lubelskim i świętokrzyskim – po 5,8%, najniższy natomiast w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim – po 4,5%.

W oparciu o analizę miar pozycyjnych danych jednostkowych wykazano, że w przypadku jednej czwartej liczby orzeczeń wydanych w związku z wypadkiem przy pracy (kwartyl pierwszy Q1) wysokość uszczerbku na zdrowiu kształtowała się na poziomie nie większym niż 2,0%.

W połowie orzeczeń (mediana Me) stopień uszczerbku na zdrowiu nie przekroczył 3,9%.

W przypadku 75,0% orzeczeń (kwartyl trzeci Q3) procentowa ocena uszczerbku wyniósł nie więcej niż 5,4%.

Dominującą (dominanta D) wysokością uszczerbku powstałego w wyniku wypadków przy pracy był uszczerbek wynoszący 4,9%.

Wśród poszkodowanych najliczniejszą grupę (26,8% badanej populacji) stanowiły osoby w wieku 50-59 lat, przy czym mężczyźni najczęściej ulegali wypadkom w wieku 30-39 lat (co stanowiło 28,0% poszkodowanych mężczyzn), a kobiety w wieku 50-59 lat, stanowiąc 35,4% poszkodowanych kobiet.

Średni wiek poszkodowanych w wypadkach przy pracy wyniósł 41,9 lat; średni wiek mężczyzn wyniósł 40,8 lat, zaś kobiet – 44,3 lat.

W przypadku 93,4% orzeczeń uszczerbek nie przekroczył 10,0%, z czego 53,6% to orzeczenia z uszczerbkiem w granicach 0,5% do 4,0%.

Wypadki przy pracy najczęściej powodowały uszczerbek na zdrowiu w postaci: uszkodzeń kończyny dolnej – 38,7% ogółu orzeczeń, urazów śródręcza i palców – 28,3% oraz uszkodzeń kończyny górnej – 14,8%. Przeciętny procent uszczerbku w przypadku tych urazów wyniósł odpowiednio: 4,6%; 3,3%; 6,6%.

Średni wiek osób, które doznały wymienionych wyżej urazów to odpowiednio: 42,2 lat; 39,7 lat; 45,3 lat.

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu odnotowano w przypadku uszkodzeń narządów moczowo-płciowych (23,6%), uszkodzeń miednicy (17,3%) oraz uszkodzeń narządu słuchu (16,3%). Najniższy średni wiek poszkodowanych zarejestrowano wśród osób z uszkodzeniem twarzy – 39,6 lat, natomiast najwyższy w przypadku osób z uszkodzeniem klatki piersiowej – 48,9 lat.

Największy odsetek liczby orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu wydanych w związku z wypadkiem przy pracy obserwujemy w woj. wielkopolskim – 14,0% ogółu orzeczeń z tytułu wypadków przy pracy, śląskim – 11,7% oraz dolnośląskim – 10,6%; najmniejszy natomiast w woj. opolskim – 1,3% oraz

lubuskim – 2,9%. Przeliczając liczbę orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) – najwięcej orzeczeń zarejestrowano w woj. warmińsko-mazurskim (840 orzeczeń), pomorskim (815 orzeczenia) oraz wielkopolskim (814 orzeczenia); najmniej w woj. mazowieckim (294 orzeczeń), opolskim (338 orzeczeń) oraz małopolskim (391 orzeczenia).

Liczba orzeczeń dla całej Polski w przeliczeniu na 100 tys. pracujących wyniosła 587 i w porównaniu z 2012 r. była niższa o 7,4%.

TABL. 5 ORZECZENIA WYDANE W ZWIĄZKU Z WYPADKAMI PRZY PRACY

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego orzeczenia ustalające:					
		uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu		nieustalona ocena	
	liczba	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100
OGÓŁEM	**91 088**	**68 899**	**75,6**	**22 125**	**24,3**	**64**	**0,1**
Mężczyźni	61 134	47 252	77,3	13 838	22,6	44	0,1
Kobiety	29 913	21 616	72,2	8 277	27,7	20	0,1
nieustalona płeć	41	31	75,6	10	24,4	-	-

Rys. 4 Struktura orzeczeń dotyczących uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku wypadków przy pracy

TABL. 6 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU

Wiek poszkodowanych	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba
OGÓŁEM	**68 899**	**5,1**	**47 252**	**5,5**	**21 616**	**4,3**	**31**
z tego:							
19 lat i mniej	431	4,0	367	4,2	63	2,8	1
20-29	12 011	4,4	9 574	4,6	2 427	3,5	10
30-39	17 936	4,8	13 251	5,1	4 681	4,0	4
40-49	16 722	5,2	10 638	5,7	6 078	4,1	6
50-59	18 433	5,6	10 784	6,3	7 643	4,7	6
60 lat i więcej	3 362	7,3	2 638	7,5	724	6,3	-
nieustalony wiek poszkodowanych	4	.	-	-	-	-	4
Średni wiek	41,9	x	40,8	x	44,3	x	x

Rys. 5 Struktura orzeczeń według wieku oraz płci osób z ustalonym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku wypadków przy pracy

TABL. 7 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG JEGO WYSOKOŚCI W LATACH 2012-2013

Procent uszczerbku na zdrowiu a - rok poprzedni = 100		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	nieustalona płeć
OGÓŁEM	2012	73 780	51 578	22 168	34
	2013	**68 899**	**47 252**	**21 616**	**31**
	a	93,4	91,6	97,5	91,2
do 10	2012	68 713	47 353	21 328	32
	2013	**64 346**	**43 412**	**20 905**	**29**
	a	93,6	91,7	98,0	90,6
11-20	2012	3 600	2 909	691	-
	2013	**3 257**	**2 674**	**582**	**1**
	a	90,5	91,9	84,2	-
21-30	2012	743	662	80	1
	2013	**644**	**568**	**76**	**-**
	a	86,7	85,8	95,0	-
31-40	2012	365	337	28	-
	2013	**305**	**282**	**23**	**-**
	a	83,6	83,7	82,1	-
41-50	2012	117	103	14	-
	2013	**121**	**109**	**12**	**-**
	a	103,4	105,8	85,7	-
51-60	2012	81	69	12	-
	2013	**71**	**63**	**8**	**-**
	a	87,7	91,3	66,7	-
61-70	2012	54	50	4	-
	2013	**48**	**45**	**3**	-
	a	88,9	90,0	75,0	-
71-80	2012	35	31	4	-
	2013	**27**	**26**	**1**	-
	a	77,1	83,9	25,0	-
81-90	2012	20	16	4	-
	2013	**23**	**20**	**2**	1
	a	115,0	125,0	50,0	-
91-100	2012	52	48	3	1
	2013	**57**	**53**	**4**	**-**
	a	109,6	110,4	133,3	-

TABL. 8 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG WYSOKOŚCI USZCZERBKU I PŁCI

Procent uszczerbku na zdrowiu	Orzeczenia ustalające uszczerbek						
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba
OGÓŁEM	**68 899**	**100,0**	**47 252**	**100,0**	**21 616**	**100,0**	**31**
do 4	36 957	53,6	24 580	52,0	12 359	57,2	18
5-10	27 389	39,8	18 832	39,9	8 546	39,5	11
11-20	3 257	4,7	2 674	5,7	582	2,7	1
21-30	644	0,9	568	1,2	76	0,4	-
31-40	305	0,5	282	0,6	23	0,1	-
41-50	121	0,2	109	0,2	12	0,1	-
51-60	71	0,1	63	0,1	8	0,0	-
61-70	48	0,1	45	0,1	3	0,0	-
71-80	27	0,0	26	0,1	1	0,0	-
81-90	23	0,0	20	0,0	2	0,0	1
91-100	57	0,1	53	0,1	4	0,0	-

TABL. 9 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG ICH PŁCI ORAZ WYSOKOŚCI USZCZERBKU

Procent uszczerbku na zdrowiu	Średni wiek osób poszkodowanych w latach		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	**41,9**	**40,8**	**44,3**
do 4	40,4	39,1	42,9
5-10	43,5	42,3	46,2
11-20	44,9	44,2	48,1
21-30	45,1	44,9	46,6
31-40	44,9	45,0	43,0
41-50	45,4	45,2	47,3
51-60	44,3	45,1	38,1
61-70	43,6	42,9	53,0
71-80	44,2	44,0	51,0
81-90	41,1	42,2	50,5
91-100	44,4	44,6	42,3

TABL. 10 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG RODZAJÓW URAZÓW ORAZ PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	nieustalona płeć
OGÓŁEM	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
uszkodzenia głowy	2,0	1,8	2,2	3,2
uszkodzenia twarzy	4,5	4,9	3,8	3,2
uszkodzenia narządu wzroku	0,9	1,2	0,1	-
uszkodzenia narządu słuchu	0,2	0,2	0,1	-
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	0,1	0,1	0,0	-
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	1,0	1,2	0,4	-
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	0,4	0,6	0,1	-
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	0,1	0,1	0,0	-
ostre zatrucia i ich następstwa	0,0	0,0	0,0	-
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	6,4	6,0	7,4	3,2
uszkodzenia miednicy	0,3	0,4	0,2	3,2
uszkodzenia kończyny górnej	14,8	13,5	17,7	12,9
śródręcze i palce	28,3	31,0	22,3	45,2
uszkodzenia kończyny dolnej	38,7	36,7	43,2	19,4
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	0,5	0,5	0,6	3,2
nieustalony rodzaj urazu	1,8	1,8	1,9	6,5

Rys.6 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy według województw i najczęściej występujących rodzajów urazów

TABL. 11 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU POWSTAŁEGO W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ RODZAJÓW URAZÓW

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	**5,1**	**5,5**	**4,3**
uszkodzenia głowy	11,3	13,6	7,1
uszkodzenia twarzy	2,9	3,0	2,6
uszkodzenia narządu wzroku	15,9	16,4	11,1
uszkodzenia narządu słuchu	16,3	16,4	15,7
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	13,0	12,5	15,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	13,5	13,8	11,3
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	10,8	10,6	12,9
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	23,6	25,2	9,0
ostre zatrucia i ich następstwa	9,8	9,6	10,0
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	8,1	9,0	6,6
uszkodzenia miednicy	17,3	18,2	13,3
uszkodzenia kończyny górnej	6,6	7,0	6,0
śródręcze i palce	3,3	3,5	2,7
uszkodzenia kończyny dolnej	4,6	5,1	3,7
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	8,8	10,5	5,5
nieustalony rodzaj urazu	5,3	5,6	4,7

TABL. 12 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI ORAZ RODZAJÓW URAZÓW

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	**41,9**	**40,8**	**44,3**
uszkodzenia głowy	43,7	43,3	44,4
uszkodzenia twarzy	39,6	38,5	42,6
uszkodzenia narządu wzroku	41,9	41,5	46,3
uszkodzenia narządu słuchu	45,1	45,2	44,4
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	41,7	41,8	41,5
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	48,9	48,9	49,2
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	41,9	41,7	43,8
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	45,8	45,6	47,3
ostre zatrucia i ich następstwa	43,5	44,2	43,0
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	41,9	41,6	42,4
uszkodzenia miednicy	43,7	43,7	44,5
uszkodzenia kończyny górnej	45,3	43,2	48,8
śródręcze i palce	39,7	39,1	41,5
uszkodzenia kończyny dolnej	42,2	41,0	44,4
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	42,6	42,5	42,8
nieustalony rodzaj urazu	42,3	41,5	44,1

TABL. 13 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU WEDŁUG WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY ORAZ RODZAJÓW URAZÓW

Rodzaje urazów	Ogółem	wiek osób poszkodowanych					
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
OGÓŁEM	**5,1**	**4,0**	**4,4**	**4,8**	**5,2**	**5,6**	**7,3**
uszkodzenia głowy	11,3	5,2	12,0	9,8	10,6	11,9	15,4
uszkodzenia twarzy	2,9	2,1	2,7	2,9	3,1	3,0	3,5
uszkodzenia narządu wzroku	15,9	26,3	11,6	16,9	17,2	16,0	19,0
uszkodzenia narządu słuchu	16,3	-	14,8	9,7	17,8	17,8	23,6
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	13,0	-	7,0	13,6	10,8	17,5	-
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	13,5	6,0	15,2	12,6	14,1	12,8	14,8
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	10,8	5,0	11,2	9,9	11,5	10,1	15,2
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	23,6	-	49,6	20,6	25,6	18,1	15,8
ostre zatrucia i ich następstwa	9,8	-	10,0	7,7	10,0	11,0	-
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	8,1	5,7	7,3	7,5	8,3	8,6	11,4
uszkodzenia miednicy	17,3	-	13,8	24,8	16,6	14,3	16,4
uszkodzenia kończyny górnej	6,6	6,7	6,3	6,4	6,5	6,7	7,3
śródręcze i palce	3,3	3,5	3,2	3,2	3,2	3,4	4,1
uszkodzenia kończyny dolnej	4,6	3,7	3,9	4,4	4,6	5,0	6,5
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	8,8	4,0	7,0	8,5	11,0	8,4	10,6
nieustalony rodzaj urazu	5,3	3,2	4,0	4,9	4,8	6,6	7,4

TABL. 14 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Ogółem		Przeciętny procent uszczerbku
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	**68 899**	**100,0**	**5,1**
Dolnośląskie	7 297	10,6	5,3
Kujawsko-pomorskie	3 975	5,8	5,0
Lubelskie	3 883	5,6	5,8
Lubuskie	2 020	2,9	4,9
Łódzkie	3 911	5,7	5,7
Małopolskie	3 890	5,6	4,7
Mazowieckie	5 876	8,5	5,4
Opolskie	910	1,3	5,4
Podkarpackie	3 617	5,3	4,5
Podlaskie	2 100	3,0	4,7
Pomorskie	5 688	8,3	5,3
Śląskie	8 028	11,7	5,7
Świętokrzyskie	2 057	3,0	5,8
Warmińsko-mazurskie	3 017	4,4	4,5
Wielkopolskie	9 648	14,0	4,6
Zachodniopomorskie	2 982	4,3	4,8

Rys.7 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy według województw

Rys.8 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku wypadków przy pracy w poszczególnych województwach

TABL. 15 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY W PRZELICZENIU NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH* W LATACH 2012-2013

Województwo a - rok poprzedni = 100		Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	2012	634
	2013	**587**
	a	92,6
Dolnośląskie	2012	873
	2013	**772**
	a	88,4
Kujawsko-pomorskie	2012	759
	2013	**683**
	a	90,0
Lubelskie	2012	799
	2013	**778**
	a	97,4
Lubuskie	2012	658
	2013	**690**
	a	104,9
Łódzkie	2012	529
	2013	**516**
	a	97,5
Małopolskie	2012	434
	2013	**391**
	a	90,1
Mazowieckie	2012	325
	2013	**294**
	a	90,5
Opolskie	2012	387
	2013	**338**
	a	87,3
Podkarpackie	2012	683
	2013	**670**
	a	98,1
Podlaskie	2012	798
	2013	**756**
	a	94,7
Pomorskie	2012	904
	2013	**815**
	a	90,2
Śląskie	2012	556
	2013	**516**
	a	92,8
Świętokrzyskie	2012	683
	2013	**667**
	a	97,7
Warmińsko-mazurskie	2012	918
	2013	**840**
	a	91,5
Wielkopolskie	2012	881
	2013	**814**
	a	92,4
Zachodniopomorskie	2012	697
	2013	**627**
	a	90,0

* *poza rolnictwem indywidualnym*

Rys.9 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy w przeliczeniu na 100 tys. pracujących * według województw

* *poza rolnictwem indywidualnym*

** *liczba województw*

1.2 . Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych

Choroby zawodowe są to choroby spowodowane działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących w środowisku pracy lub w związku ze sposobem wykonywania pracy (ustawa z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych). Są one określone w wykazie chorób zawodowych stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 30 lipca 2002r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach. Choroby, które nie są wyszczególnione w tym wykazie nie są uznawane za choroby zawodowe.

W 2013 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 2,2 tys. orzeczeń powypadkowych w związku z chorobą zawodową, z tego 93,5% (tj. 2,1 tys. orzeczeń) stanowiły orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu.

W badanej populacji poszkodowanych w związku z chorobą zawodową większość stanowili mężczyźni (ponad 71% ogółu tej zbiorowości).

Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku chorób zawodowych wyniósł 20,2% (w 2012 r. – 20,7%), przy czym jego wysokość jest zdecydowanie zróżnicowana w zależności od płci poszkodowanych, i tak dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 21,8%, natomiast dla kobiet – 15,8%.
Najwyższy ustalony procent uszczerbku odnotowano w woj. opolskim – 26,5%, najniższy w woj. podlaskim – 11,3%.

Analiza miar pozycyjnych danych jednostkowych wykazała, że w przypadku jednej czwartej liczby orzeczeń powypadkowych (kwartyl pierwszy Q1) wydanych w związku z chorobą zawodową wysokość uszczerbku na zdrowiu kształtowała się na poziomie nie wyższym niż 10,1%.

W połowie orzeczeń (mediana Me) procentowa ocena uszczerbku na zdrowiu wyniosła nie więcej niż 18,5%.

W przypadku ¾ orzeczeń (kwartyl trzeci Q3) stopień uszczerbku ustalono w granicy nie przekraczającej 24,8%.

Natomiast uszczerbek w wysokości 9,9% był dominującym (dominanta D) wśród wszystkich orzeczeń ustalających uszczerbek powstały w związku z chorobą zawodową.

Najliczniejszą grupę, tj. 41,8% badanej populacji stanowiły osoby w wieku 50-59 lat.

Najczęściej uszczerbek powstały w związku z chorobą zawodową orzekany był w granicach 11-20%. Aż 36% badanej zbiorowości orzeczono uszczerbek w tym przedziale procentowym. Najwyższy przeciętny procent uszczerbku – 25,6% – orzeczono osobom w wieku powyżej 59 lat.

Średni wiek poszkodowanych w związku z chorobą zawodową wyniósł 57,2 lat (w przypadku mężczyzn – 58,2 lat, w przypadku kobiet – 55,1 lat).

Do schorzeń powodujących najczęściej uszczerbek na zdrowiu należy zaliczyć: pylice płuc – 26,6% ogółu orzeczeń, przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego – 15,8% oraz choroby zakaźne lub pasożytnicze – 12,9%. Przy czym w populacji mężczyzn główną przyczyną powstania choroby zawodowej były pylice płuc (34,8% badanej zbiorowości mężczyzn), natomiast wśród kobiet przewlekłe choroby narządów głosu (31,6% przypadków).

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu zarejestrowano w odniesieniu do byssinozy – 56,3%.

Rozkład liczby wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu powstały w związku z chorobą zawodową według miejsca zamieszkania poszkodowanych wskazuje na najwyższy odsetek w woj. śląskim – aż 37,0% ogółu orzeczeń wydanych z tytułu choroby zawodowej, najniższy zaś w woj. opolskim – 0,5% orzeczeń. Rozpatrując orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu wydane w związku z chorobą zawodową w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) – najczęściej uszczerbek orzekano w woj. śląskim (50 orzeczeń), świętokrzyskim (30 orzeczeń) oraz dolnośląskim (29 orzeczenia), najrzadziej w woj. opolskim (4 orzeczenia), mazowieckim (6 orzeczeń) oraz podkarpackim i zachodniopomorskim (po 7 orzeczeń).

Przy czym dla całej Polski relacja ta wyniosła 18 orzeczeń i w porównaniu z 2012 r. obserwujemy spadek o 5,3%.

TABL. 16 ORZECZENIA WYDANE W ZWIĄZKU Z CHOROBAMI ZAWODOWYMI

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego orzeczenia ustalające:					
		uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu		nieustalona ocena	
	liczba	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100
OGÓŁEM	**2 232**	**2 088**	**93,5**	**140**	**6,3**	**4**	**0,2**
Mężczyźni	1 571	1 487	94,7	82	5,2	2	0,1
Kobiety	656	596	90,9	58	8,8	2	0,3
nieustalona płeć	5	5	100,0	-	-	-	-

Rys. 10 Struktura orzeczeń dotyczących uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku chorób zawodowych

TABL. 17 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU

Wiek poszkodowanych	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba
OGÓŁEM	**2 088**	**20,2**	**1 487**	**21,8**	**596**	**15,8**	**5**
z tego:							
20-29	16	11,7	13	11,7	3	11,7	-
30-39	68	12,3	36	13,8	32	10,7	-
40-49	300	14,0	221	15,4	79	10,1	-
50-59	873	17,7	549	18,7	324	16,1	-
60 lat i więcej	826	25,6	668	27,1	158	19,4	-
nieustalony wiek poszkodowanych	5	.	-		-	-	5
Średni wiek	57,2	x	58,2	x	55,1	x	x

Rys. 11 Struktura orzeczeń według wieku oraz płci osób z ustalonym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku chorób zawodowych

TABL. 18 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG JEGO WYSOKOŚCI W LATACH 2012-2013

Procent uszczerbku na zdrowiu a - rok poprzedni = 100		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	nieustalona płeć
OGÓŁEM	2012	2 231	1 633	593	5
	2013	**2 088**	**1 487**	**596**	**5**
	a	93,6	91,1	100,5	100,0
do 10	2012	765	494	271	-
	2013	**761**	**497**	**263**	**1**
	a	99,5	100,6	97,0	-
11-20	2012	787	562	224	1
	2013	**751**	**509**	**242**	**-**
	a	95,4	90,6	108,0	-
21-30	2012	440	369	70	1
	2013	**349**	**278**	**71**	**-**
	a	79,3	75,3	101,4	-
31-40	2012	65	57	8	-
	2013	**72**	**65**	**7**	**-**
	a	110,8	114,0	87,5	-
41-50	2012	77	69	8	-
	2013	**74**	**67**	**7**	**-**
	a	96,1	97,1	87,5	-
51-60	2012	32	27	5	-
	2013	**28**	**27**	**1**	**-**
	a	87,5	100,0	20,0	-
61-70	2012	22	19	3	-
	2013	**15**	**15**	**-**	**-**
	a	68,2	78,9	**-**	-
71-80	2012	25	25	-	-
	2013	**17**	**14**	**2**	**1**
	a	68,0	56,0	-	-
81-90	2012	9	7	2	-
	2013	**9**	**7**	**2**	**-**
	a	100,0	100,0	100,0	-
91-100	2012	9	4	2	3
	2013	**12**	**8**	**1**	**3**
	a	133,3	200,0	50,0	100,0

TABL. 19 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WYSOKOŚCI USZCZERBKU ORAZ PŁCI

Procent uszczerbku na zdrowiu	Orzeczenia ustalające uszczerbek						
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba
OGÓŁEM	**2 088**	**100,0**	**1 487**	**100,0**	**596**	**100,0**	**5**
do 4	18	0,9	13	0,9	5	0,8	-
5-10	743	35,6	484	32,6	258	43,3	1
11-20	751	36,0	509	34,2	242	40,6	-
21-30	349	16,7	278	18,7	71	11,9	-
31-40	72	3,5	65	4,4	7	1,2	-
41-50	74	3,5	67	4,5	7	1,2	-
51-60	28	1,3	27	1,8	1	0,2	-
61-70	15	0,7	15	1,0	-	-	-
71-80	17	0,8	14	0,9	2	0,3	1
81-90	9	0,4	7	0,5	2	0,3	-
91-100	12	0,6	8	0,5	1	0,2	3

TABL. 20 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG ICH PŁCI ORAZ WYSOKOŚCI USZCZERBKU

Procent uszczerbku na zdrowiu	Średni wiek osób poszkodowanych w latach		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	**57,2**	**58,2**	**55,1**
do 4	52,2	53,9	47,6
5-10	52,5	52,8	52,0
11-20	59,1	60,2	56,8
21-30	59,4	59,5	59,2
31-40	62,4	62,4	62,1
41-50	67,2	67,6	63,9
51-60	61,3	61,4	58,0
61-70	66,4	66,4	-
71-80	62,7	68,7	51,5
81-90	64,9	66,9	58,0
91-100	42,6	56,0	63,0

TABL. 21 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	nieustalona płeć
OGÓŁEM	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	0,6	0,7	0,5	-
pylice płuc	26,6	34,8	6,0	40,0
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	15,8	20,7	3,9	-
byssinoza	0,1	0,2	-	-
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	0,1	0,1	0,3	-
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	0,2	0,2	0,2	-
przewlekłe choroby narządu głosu	10,5	2,0	31,6	-
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-	-
nowotwory złośliwe	2,7	3,4	0,8	20,0
choroby skóry	2,8	1,6	5,9	-
schorzenia nerwów, mięśni	11,2	5,2	26,0	-
uszkodzenia narządu słuchu	9,9	13,7	0,3	-
zespół wibracyjny	2,1	2,9	-	-
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	0,1	-	0,2	-
choroby narządu wzroku	0,4	0,4	0,5	-
choroby zakaźne lub pasożytnicze	12,9	10,7	18,6	-
nieustalona choroba zawodowa	4,0	3,4	5,2	40,0

Rys.12 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych według województw i najczęściej występujących rodzajów schorzeń

TABL. 22 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU POWSTAŁEGO W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	**20,2**	**21,8**	**15,8**
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	36,2	37,5	31,7
pylice płuc	19,1	19,2	15,9
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	25,9	26,5	18,5
byssinoza	56,3	56,3	-
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	26,7	20,0	30,0
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	12,5	11,7	15,0
przewlekłe choroby narządu głosu	18,5	19,3	18,4
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-
nowotwory złośliwe	48,3	46,9	51,8
choroby skóry	11,9	15,0	9,8
schorzenia nerwów, mięśni	10,4	10,6	10,3
uszkodzenia narządu słuchu	25,3	25,4	15,0
zespół wibracyjny	27,2	27,2	-
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	10,0	-	10,0
choroby narządu wzroku	34,2	40,0	22,5
choroby zakaźne lub pasożytnicze	13,7	11,4	16,9
nieustalona choroba zawodowa	23,6	22,8	20,5

TABL. 23 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	**57,2**	**58,2**	**55,1**
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	57,6	55,2	65,7
pylice płuc	57,0	56,7	65,0
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	62,8	63,4	54,0
byssinoza	63,0	63,0	-
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	60,7	60,0	61,0
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	46,0	42,7	56,0
przewlekłe choroby narządu głosu	59,0	63,7	58,2
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-
nowotwory złośliwe	60,4	62,2	54,0
choroby skóry	48,8	50,2	47,8
schorzenia nerwów, mięśni	52,8	54,1	52,1
uszkodzenia narządu słuchu	59,6	59,7	49,0
zespół wibracyjny	53,7	53,7	-
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	30,0	-	30,0
choroby narządu wzroku	59,8	55,8	67,7
choroby zakaźne lub pasożytnicze	52,3	52,9	51,5
nieustalona choroba zawodowa	59,7	60,8	59,6

TABL. 24 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU POWSTAŁEGO W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH

Choroby zawodowe	Ogółem	wiek osób poszkodowanych				
		20-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
OGÓŁEM	**20,2**	**11,7**	**12,3**	**14,0**	**17,7**	**25,6**
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	36,2	25,0	-	60,0	23,3	39,4
pylice płuc	19,1	10,0	18,9	12,4	16,9	25,3
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	25,9	11,5	16,7	14,5	26,5	27,6
byssinoza	56,3	-	-	-	-	56,3
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	26,7	-	-	-	10,0	35,0
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	12,5	-	12,5	-	12,5	-
przewlekłe choroby narządu głosu	18,5	-	-	16,7	18,2	19,1
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-	-	-	-
nowotwory złośliwe	48,3	-	-	53,3	51,2	45,0
choroby skóry	11,9	5,0	7,0	13,2	11,8	20,0
schorzenia nerwów, mięśni	10,4	10,0	7,3	7,9	10,8	13,7
uszkodzenia narządu słuchu	25,3	-	-	25,0	24,8	25,7
zespół wibracyjny	27,2	-	-	24,1	26,4	32,8
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	10,0	-	10,0	-	-	-
choroby narządu wzroku	34,2	-	-	47,5	11,3	38,0
choroby zakaźne lub pasożytnicze	13,7	11,7	13,3	12,5	15,4	11,3
nieustalona choroba zawodowa	23,6	-	14,5	9,7	13,7	32,2

TABL. 25 LICZBA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Ogółem		Przeciętny procent uszczerbku
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	**2 088**	**100,0**	**20,2**
Dolnośląskie	275	13,2	24,7
Kujawsko-pomorskie	69	3,3	16,6
Lubelskie	103	4,9	19,5
Lubuskie	31	1,5	16,6
Łódzkie	59	2,8	22,6
Małopolskie	172	8,3	18,5
Mazowieckie	128	6,1	18,3
Opolskie	10	0,5	26,5
Podkarpackie	37	1,8	21,6
Podlaskie	34	1,6	11,3
Pomorskie	85	4,1	19,6
Śląskie	773	37,0	19,9
Świętokrzyskie	92	4,4	23,1
Warmińsko-mazurskie	52	2,5	14,2
Wielkopolskie	136	6,5	22,1
Zachodniopomorskie	32	1,5	15,3

Rys. 13 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych według województw

Rys. 14 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku chorób zawodowych w poszczególnych województwach

TABL. 26 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH W PRZELICZENIU NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH* W LATACH 2012-2013

Województwo a - rok poprzedni = 100		Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	2012	19
	2013	**18**
	a	94,7
Dolnośląskie	2012	24
	2013	**29**
	a	120,8
Kujawsko-pomorskie	2012	13
	2013	**12**
	a	92,3
Lubelskie	2012	20
	2013	**21**
	a	105,0
Lubuskie	2012	11
	2013	**11**
	a	100,0
Łódzkie	2012	11
	2013	**8**
	a	72,7
Małopolskie	2012	22
	2013	**17**
	a	77,3
Mazowieckie	2012	7
	2013	**6**
	a	85,7
Opolskie	2012	4
	2013	**4**
	a	100,0
Podkarpackie	2012	8
	2013	**7**
	a	87,5
Podlaskie	2012	10
	2013	**12**
	a	120,0
Pomorskie	2012	19
	2013	**12**
	a	63,2
Śląskie	2012	55
	2013	**50**
	a	90,9
Świętokrzyskie	2012	25
	2013	**30**
	a	120,0
Warmińsko-mazurskie	2012	10
	2013	**14**
	a	140,0
Wielkopolskie	2012	12
	2013	**11**
	a	91,7
Zachodniopomorskie	2012	13
	2013	**7**
	a	53,8

* *poza rolnictwem indywidualnym*

Rys.15 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych w przeliczeniu na 100 tys. pracujących * według województw

* *poza rolnictwem indywidualnym*

** *liczba województw*

2. Jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS

W 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił 72,4 tys. jednorazowych odszkodowań powypadkowych, w tym 70,5 tys. , tj. 97,4%, stanowiły jednorazowe odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy, a 1,8 tys., tj. 2,5% - jednorazowe odszkodowania z tytułu chorób zawodowych.

Ogólna kwota wypłaconych przez ZUS w 2013 r. jednorazowych odszkodowań powypadkowych wyniosła 314,8 mln zł, z czego 281,1 mln zł to wydatki na jednorazowe odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Z tytułu śmierci ubezpieczonego osobom uprawnionym wypłacono 599 odszkodowań, tj. 0,8% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych, na łączną kwotę 33,7 mln zł, stanowiącą 10,7% ogółu wydatków na jednorazowe odszkodowania powypadkowe.

Przeciętna wysokość jednorazowego odszkodowania powypadkowego kształtowała się na poziomie 4,3 tys. zł.

TABL. 27 JEDNORAZOWE ODSZKODOWANIA POWYPADKOWE WYPŁACONE PRZEZ ZUS W 2013 ROKU

Okoliczności powstania uszczerbku	Jednorazowe odszkodowania powypadkowe		Kwota wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych w tys. zł
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM			
OGÓŁEM	**72 435**	**100,0**	**314 790,8**
z tego z tytułu:			
wypadku przy pracy	70 546	97,4	287 900,3
choroby zawodowej	1 816	2,5	26 575,3
wypadku w drodze do lub z pracy*	73	0,1	315,2
Jednorazowe odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu			
OGÓŁEM	**71 836**	**100,0**	**281 087,1**
z tego z tytułu:			
wypadku przy pracy	70 021	97,5	257 935,9
choroby zawodowej	1 742	2,4	22 855,6
wypadku w drodze do lub z pracy*	73	0,1	295,6
Jednorazowe odszkodowania z tytułu śmierci ubezpieczonego			
OGÓŁEM	**599**	**100,0**	**33 703,7** **
w tym z tytułu:			
wypadku przy pracy	525	87,6	29 964,4
choroby zawodowej	74	12,4	3 719,7

* *jednorazowe odszkodowania z tytułu wypadków w drodze do lub z pracy, które miały miejsce w 2002 r. a wniosek o odszkodowanie został zgłoszony po dacie wejścia w życie nowej ustawy wypadkowej, tj. po 1 stycznia 2003 r.*

** *łącznie ze zwiększeniami z tytułu przysługującego na każde z uprawnionych dzieci i innych członków rodziny*